

2024 09 04
Vilnius

Artėjantys rinkimai stiprina antivyriausybinius sentimentus

Nuodugniai ištyrus Lietuvoje veikiančią žiniasklaidą, susijusią su Kremliumi, paaiškėjo, jog didžiausias dėmesys rugpjūčio mėnesį buvo sutelktas į dvi pagrindines temas: įvykius Ukrainoje ir antivyriausybinius sentimentus. VšĮ Pilietinio atsparumo iniciatyva su socialinių tinklų stebėsenos platformos „Awario“ pagalba stebi Kremlui palankios žiniasklaidos veiklą Lietuvoje. Ši platforma seka tokiai žiniasklaidai priskiriamų kanalų įrašų kiekį ir turinį, taip pat, vartotojų reakcijas į jį. Rugpjūčio mėnesį buvo patikrinta 715 straipsnių iš keturių Lietuvoje vis dar aktyviai veikiančių Kremlui palankių žiniasklaidos priemonių: 77.lt, bukimevieningi.lt, ekspertai.eu ir laisvaslaikrastis.lt. Aktyvumo lyderio poziciją šio mėnesio metu išlaikė naujienų portalas 77.lt paskelbęs net 493 straipsnius, arba 69 proc. visų analizuotų straipsnių.

„Awario“ platformos duomenimis, Kremlui palankioje žiniasklaidoje Lietuvoje rugpjūčio mėnesį daugiausia medijos vartotojų dėmesio sulaukė šios istorijos:

- „Telegram“ įkūrėjo Pavelo Durovo suėmimas Paryžiuje;
- Seimo nario Andriaus Vyšniausko teisinės neliečiamybės panaikinimas;
- Politikės Vilijos Blinkevičiūtės atsisakymas derėtis su Lietuvos užsienio reikalų ministru Gabrieliumi Landsbergiu, kad po rudenį vyksiančių Seimo rinkimų į valdžią neateitų radikalios partijos;
- Masinė audra Lietuvoje ir visos jos pasekmės: ekstremali situacija audros nusiaubtame Vilniaus rajone, Energijos skirstymo operatoriaus pranešimai, kad dėl didžiulės audros be elektros liko 130 tūkst. namų ūkių, o hidrometeorologijos tarnyba patikino, kad perdavė duomenis apie artėjančią audrą ir buvo informuotos visos institucijos;
- Susitarimai dėl Andriaus Kubiliaus kandidatūros į Europos Komisiją;
- Gitano Nausėdos teiginiai, kad prieštaringai vertinama ir antivyriausybinių veikėjų vedama politinė partija „Nemuno aušra“ yra „vis dėlto į Vakarus orientuota“ partija;
- Operacija Kursko srityje, leidžianti Ukrainos ginkluotosioms pajėgoms perimti iniciatyvą vienoje fronto linijų;
- Vyriausiosios rinkimų komisijos nutarimas, kad Petras Gražulis papirkinėjo rinkėjus, pažadėdamas rinkėjams duoti pusę europarlamentaro atlyginimo;
- Didėjanti įtampa po Vengrijos sprendimo sušvelninti baltarusių ir rusų įvažiavimo į šalį tvarką;
- Užimtumo tarnyba iki rugsėjo pradžios paskelbusi 540 laisvų švietimo specialistų darbo vietas;
- Krašto apsaugos ministro Lauryno Kasčiūno teiginiai, kad rugpjūčio pabaigoje ketinama atidaryti pirmąjį kontrmobilumo priemonių parką;

- Užsienio reikalų ministerijos raginimai Lietuvos piliečiams kuo greičiau išvykti iš Izraelio.

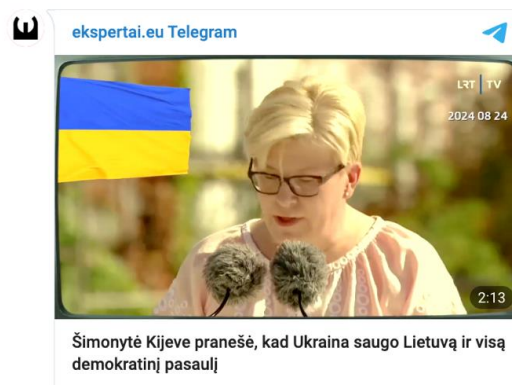
Karas Ukrainoje – vis dar populiariausia tema

Stebėsenos įrankio „Awario“ duomenys atskleidė, kad Rusijos vykdomo karo prieš Ukrainą tema tebėra itin aktuali, o šį mėnesį jos populiarumą galėjo itin iškelti ir įvykiai Kursko regione. Įvairiuose socialiniuose tinkluose ir portaluose, karo tema buvo paminėta 12,4 tūkst. kartų. Įtempta atmosfera ir dažnai skaitmeninėje erdvėje diskutuotina tema sukuria palankią dirvą piktybiniams veikėjams skleisti manipuliacines žinutes ir toliau didinti esamą įtampą.

Kremliaus palankios žiniasklaidos kanalų pagrindiniuose straipsniuose buvo matomi teiginiai, kad "Vakarai jau pralaimėjo karą Ukrainoje" ir yra „pasmerkti ilgai išnykti nuo žemės paviršiaus“, kad Ukrainos ginkluotosios pajėgos „yra neviltyje dėl Rusijos armijos veržimosi greičio“ ir kad Ukrainos veiksmai Kursko srityje turės ne tik „didelių nuostolių, bet ir „labai paveiks viso regiono saugumą“.

Artėjantys Seimo rinkimai skatina kritiką valdantiejiems

Lietuvos valdžią kritikuojantys straipsniai buvo dedikuoti skirtingiems politikams ir partijoms, arba peikė visos šalies valdymo sistemą apskritai. Visgi, premjerė Ingrida Šimonytė buvo tarp dažniausiai pasikartojančių pavardžių šiuose šaltiniuose. Pavyzdžiui, Ekspertai.eu straipsnis pavadinimu „Šimonytė pažadėjo, kad Ukraina pergalės švęs su šviesa, dujomis ir be rusų“ buvo ne tik aktyviai komentuojamas, bet juo buvo dalinamasi ir Telegram kanaluose, kur jis sulaukė nemažai neigiamų reakcijų.

Ekspertai.eu straipsnis

Nors Lietuvos valdžią kritikuojantys socialinių tinklų įrašai apėmė įvairias temas, daugiausia dėmesio buvo skirta problemoms šalies viduje. Aršiausios diskusijos užvirė dėl vilos Graikijoje, kurią įsigijo užsienio reikalų ministro Gabrieliaus Landsbergio šeima. Didžiausia kritika pasipylė sužinojus vilos pirkimo datą – 2022 metų vasarį, sutapusį su Rusijos invazija į Ukrainą. Tai sukėlė įtarimų, kad užsienio reikalų ministro šeima planavo bėgti iš šalies, jei karas paaštrėtų, todėl parlamentinė opozicija pareikalavo, kad Landsbergis pasiaiškintų dėl šio šeimos turto įsigijimo.

Internete pasklido daug skirtingų interpretacijų ir pranešimų apie šį įvykį. Vieni populiariausių pavyzdžių buvo nuotraukų koliažai, kuriuose Landsbergių šeima vadinama „Lietuvos pasididžiavimu, naujaisiais graikais“ arba vaizduojamas Gabrieliūs, laikantis rankoje grynuosius pinigus.

Socialinių tinklų vartotojų sukurti koliažai su Landsbergių šeima.

Žurnalistas Rimvydas Valatka šį skandalą reziumavo kaip „dar vieną žaibą, trenktą į konservatorių partiją“. Jis paminėjo, kad tai yra „įvartis į savus vartus“ ir gali būti lemiamas, nes tai vyksta prieš pat Seimo rinkimus. Nors kai kurie socialinių tinklų vartotojai bandė apginti politiką teigdami, kad jis „užsidirbo pinigus ir gali su jais daryti ką nori“, tačiau net prisistatę „konservatorių rinkėjais“ komentatoriai juokėsi iš politiko ir visos politinės partijos, teigdami, kad „konservatoriai turbūt kažką žino, ko mes nežinome, kad jie taip stengiasi, jog kitais metais nebebūtų valdžioje“.

Šios greitai pasklidusios ir didelį socialinių medijų vartotojų įsitraukimą generavusios naujienos suteikė stiprų impulsą antivyriausybinių veiklų. Artėjant parlamento rinkimams ir į postus pretenduojant prieštarai vertinamoms politinėms partijoms, puoselėjančioms radikalias pažiūras ar turinčioms antivyriausybiškai nusiteikusius lyderius, vilos Graikijoje skandalas gali turėti didelės įtakos rinkimų rezultatams.

Daugiau informacijos apie antivaltybines melagienų kampanijas Lietuvoje ir Baltijos šalyse:
<https://balticdisinfo.eu/>.